

Od Redakcji

JKI 13 prezentuje szeroki zakres treściowy: od fonologii do pragmatyki; obejmuje ponadto leksykografię, retorykę i metody lingwistyczne w literaturze. Omawiane języki również wykazują różnorodność: od węgierskiego przez bengalski po języki planowe; podobnie autorzy pochodzą z najbardziej zróżnicowanych krajów: od Polski przez Indie po Brazylię, od Szwecji po Baleary. Niniejszy numer koncentruje się na interlingwistyce, esperantologii i metodach lingwistycznych w analizie literackiej, z wyjątkiem dwóch ostatnich artykułów. Ágnes Domonkosi, która opublikowała już artykuł na temat węgierskiej pragmatyki w JKI 11, skupia się teraz na płci społecznej w węgierskich formach adresatywnych. Ostatni artykuł zawiera szczegółowy opis języka bengalskiego oparty na teorii morfologii całego wyrazu (*Whole Word Morphology*) znanego indyjskiego lingwisty Probala Dasgupty.

Interlingwistyka nie jest dobrze znaną dziedziną językoznawstwa stosowanego; zajmuje się językowym aspektem komunikacji międzynarodowej i jej optymalizacją, szczególnie w zakresie roli języków planowych. W ten sposób porusza zagadnienia planowania języka i polityki językowej, a nawet więcej. Bardziej precyzyjnie tę gałąź językoznawstwa prezentuje Věra Barandovská-Frank, której podręcznik interlingwistyki pojawi się wkrótce. Język planowy volapük powstał tuż przed esperantem pod koniec XIX wieku i był używany w kilku krajach. Jego polskie podręczniki analizuje Irmina Kotlarska. Jan van Steenberg – sam uczestniczący w planowaniu – prezentuje *język międzysłowiański* oparty na wspólnych elementach języków słowiańskich i mający być alternatywną *lingua franca* pomiędzy Słowianami w Europie Środkowej i Wschodniej.

Rozdział o *esperantologii* rozpoczyna się od artykułu Nicolau Dolsa Salasa, który porównuje decyzje Zamenhofa tworzącego fonologię esperancką z wiedzą językoznawczą pod koniec XIX w. Karina Gonçalves de Souza de Oliveira z Brazylii analizuje fonologiczną adaptację zapożyczeń w esperancie na podstawie współczesnych czasopism. Marcos Cramer oferuje interesujące i nowatorskie podejście do tworzenia rzetelnego słownika esperanckiego, czerpiąc z forów internetowych

i stosując model matematyczny. Ważne jest, aby wziąć pod uwagę kompetencje esperantystów, którzy zwykle nie są rodzimymi mówcami, przy wyborze nowych terminów. Bengt Olof Åradsson bada na podstawie wybranych wystąpień konferencyjnych, czy istnieją różnice w wystąpieniach publicznych użytkowników esperanta z różnymi tradycjami kulturowymi. Wreszcie Wojciech Usakiewicz analizuje, czy Zamenhof, tłumacząc na esperanto *Hamleta*, używał polskich tłumaczeń, innych słowiańskich czy też wyłącznie oryginału.

W rozdziale dotyczącym *metod językoznawczych w literaturze* można znaleźć artykuły czterech autorów, w tym trzech węgierskich. Dorottya Mózes bada, w jaki sposób tożsamość rasowa jest wyrażana językowo, jakie są techniki prezentacji czarnych i białych w dziele *Hańba* J. M. Coetzee. András Hlavacska z Fruzsina Krizsai próbują uchwycić specyficzne cechy pamiętnika jako gatunku w powieści *Drakula* autorstwa Brama Stokera, używając metod pragmatyki funkcjonalnej. Manuela Burghilea z Rumunii prezentuje kreatywne strategie w tłumaczeniu literackim na esperanto, aby uwzględnić wielokulturowość społeczności esperanckiej. Dowodzi, że tłumaczenie w języku esperanto pełni podstawową funkcję społeczną.

From the Editors

The contents of volume 13 of JKI (Language Communication Information) run a vast gamut, from phonology to pragmatics; in addition it deals with lexicography, rhetoric and linguistic methods in literature. The languages involved are also diverse, from Hungarian through Bengali to planned languages and the authors themselves hail from many lands including Poland, India, Brazil, Sweden and the Spanish Balearic Islands. The volume has a focus on Interlinguistics, Esperantology and Linguistic methods in literature apart from the final two contributions. Ágnes Domonkosi who published an article in volume 11 of this journal takes up the question of gender in Hungarian forms of address. The final article, by the renowned linguist from India, Probal Dasgupta, concerns the application of his theory of whole word morphology to Bengali.

Interlinguistics is not a well understood area of applied linguistics. It is devoted to the linguistic aspect of international communication and its optimization, especially to the role of planned languages. In this way it interacts with language planning and language policy among others. A more detailed presentation of this branch of linguistics is given here by Věra Barandovská-Frank whose textbook on interlinguistics will soon be published. The planned language Volapük appeared shortly before Esperanto at the end of the 19th century and was spoken in a number of countries. Polish textbooks for Volapük are analyzed here by Irmina Kotlarska. Jan van Steenberg, himself an active participant in the planning, presents the language *InterSlavic* which is based on the

common elements of Slavic languages and aims to become an alternate lingua franca among Slavs in Central and Eastern Europe.

The chapter on *Esperantology* begins with an article by Nicolau Dols Salas who compares the decisions made by Zamenhof during the creation of Esperanto phonology with the state of linguistic knowledge at the end of the 19th century. Karina Gonçalves de Souza de Oliveira from Brazil analyses the phonological adaptation of loanwords in Esperanto on the basis of contemporary magazines. Marcos Cramer offers an interesting and innovative approach to the creation of a reliable Esperanto dictionary utilizing online forums and an applied mathematical model. It is important to calculate the competence of those who use Esperanto who are not usually native speakers in the selection of new terms. Bengt Olof Åradsson examines the differences in public speeches by Esperanto speakers with various cultural traditions based on selected speeches given at conferences. Finally Wojciech Usakiewicz looks at the question of whether during the Esperanto translation of *Hamlet* Zamenhof used Polish translations, translations into another Slavic language or just the original.

In the chapter on *Linguistic methods in literature* articles by three Hungarian authors can be found. Dorottya Mózes examines how racial identity is expressed linguistically and how whites and blacks present themselves linguistically in the novel *Disgrace* by J. M. Coetzee. András Hlavacska and Fruzsina Krizsai aim to present specific characteristics of the genre “diary” in the novel *Dracula* by Bram Stoker through the methods of functional pragmatics. Manuela Burghelea from Romania takes on creative strategies in literary translations into Esperanto that take into account the multicultural nature of the Esperanto community. She argues that translation into Esperanto has a primary social function.

De la Redakcio

La enhavo de JKI 13 (Lingvo. Komunikado. Informado) prezentas vastan gamon: de fonologio ĝis pragmatiko; ĝi traktas plue leksikografion, retorikon kaj lingvistikajn metodojn en literaturo. Ankaŭ la traktataj lingvoj montras varion: de la hungara tra la bengala ĝis planlingvoj; same la aŭtoroj devenas el plej diversaj landoj: de Pollando tra Barato ĝis Brazilo, de Svedio ĝis la Balearaj Insuloj. La numero koncentriĝas pri interlingvistiko, esperantologio kaj lingvistikaj metodoj en la literatura analizo krom la lastaj du kontribuoj. Ágnes Domonkosi kiu jam aperigis artikolon pri hungara pragmatiko en JKI 11, okupiĝas nun pri la rolo de socia genro en hungaraj alparolformoj. La lasta artikolo entenas specifan priskribon de la bengala lingvo laŭ la teorio de la tutvorta morfologio de la rekonata barata lingvisto, Probal Dasgupta.

Interlingvistiko estas ne bone konata tereno de aplikata lingvistiko; ĝi okupiĝas pri la lingva flanko de internacia komunikado kaj ties optimumigo, speciale pri la rolo de

planlingvoj, tiel ĝi tuŝas la terenon de lingvoplanado kaj lingvopolitiko kaj eĉ pli. Pli detale tiun lingvistikan branĉon prezentas Věra Barandovská-Frank, kies lernolibro pri interlingvistiko baldaŭ aperos. La planlingvo volapuko ekestis tuj antaŭ esperanto fine de la 19a jarcento kaj estis parolata en pluraj landoj. Ĝiajn polajn lernolibrojn analizas Irmina Kotlarska. Jan van Steenberg – mem aktive partoprenante en la planado – prezentas la *interslavan lingvon* kiu baziĝas sur komunaj elementoj de slavaj lingvoj kaj celas esti alternativa lingvafrankao inter slavoĵ en Centra kaj Orienta Eŭropo.

La ĉapitro pri *Esperantologio* startas per artikolo de Nicolau Dols Salas kiu komparas la decidojn de Zamenhof kreante esperantan fonologion kun la lingvistika scio fine de la 19a jarcento. Karina Gonçalves de Souza de Oliveira el Brazilo analizas la fonologian adapton de pruntvortoj en esperanto surbaze de nuntempaj revuoj. Markos Kramer ofertas interesan kaj novspecan aliron al kreado de fidinda esperanto-vortaro ĉerpante el retaj forumoj kaj aplikante matematikan modelon. Estas grave enkalkuli la kompetenton de esperanto-parolantoj, kiuj kutime ne estas denaskuloj, ĉe la elekto de novaj terminoj. Bengt Olof Åradsson esploras, ĉu estas diferencoj en la publikaj paroladoj de esperanto-parolantoj kun variaj kulturaj tradicioj, surbaze de elektitaj konferencaj paroladoj. Fine Wojciech Usakiewicz analizas, ĉu esperantigante *Hamleton* Zamenhof uzis polajn tradukojn, aliajn slavajn aŭ nur la originalon.

En la ĉapitro pri *Lingvistikaj metodoj en literaturo* troveblas artikoloj de kvar aŭtoroj, inter ili tri hungaraj. Dorottya Mózes esploras kiel esprimiĝas lingve la rasa identeco, kiaj estas la nigraj kaj blankaj prezentmanieroj en la verko *Malhonoro (Disgrace)* de J. M. Coetzee. András Hlavacska kun Fruzsina Krizsai provas kapti specifajn trajtojn de la ĝenro taglibro en la romano *Dracula* de Bram Stoker uzante metodojn de funkcia pragmatiko. Manuela Burghilea el Rumanio prezentas kreemajn strategiojn en literatura tradukado en esperanton por aliri multkulturecon de la esperanta komunumo. Ŝi argumentas ke tradukado en esperanton posedas kernan socian funkcion.